

[Axel Kristensen.]

en Undtagelse. De er vist endnu ikke rigtig blevet klar over, at det er ved at blive en Regel, saaledes at de ikke har synderlig mere Frihed under den ene end under den anden Form.

Sagligt set maa Ophøjelse af Forligsmandsforslag til Lov være absolut forkastelig, fordi et Forligsmandsforslag er en rent opportunistisk Ting. Forligsmanden tæller paa Fingrene: Hvor mange Mennesker skal jeg have til at stemme for Forslaget? De og de Grupper maa have saa og saa meget, ellers er der ikke tilstrækkelig mange, der stemmer for Forslaget; men nu gaar det nok! En saadan Fremgangsmaade er i hvert Fald ikke gavnlig, naar det gælder om at skabe det rigtige Forhold mellem Arbejdere og Arbejdsgivere. Selvfølgelig kan der i dette, at man tilsigter, at mange fra begge Sider stemmer for en Løsning, ligge en Retningsviser, som kan sige, at den Afgørelse, der kommer, ikke vil være helt urimelig. Men sagligt set er et Forligsmandsforslag ingen som helst Garanti for, at det, det indeholder, er forsvarligt, hverken over for Arbejdere eller Arbejdsgivere — og derigennem heller ikke over for Samfundet.

Hvis det imidlertid var saa let at løse Opgaverne, som det foreliggende Lovforslag kunde tyde paa, tror jeg, man vilde være forbausset over, at denne Løsning ikke var kommet for længe siden. Men Opgaven er ganske overordentlig vanskelig, fordi hele denne Sags Løsning i allerhøjeste Grad er afhængig af den Mentalitet, der hersker i Befolkningen, og man begaar efter min Opfattelse en Fejl, naar man taler om Arbejdere og Arbejdsgivere som to Grupper for sig og Samfundet som noget tredje, idet Arbejdere og Arbejdsgivere, stort taget, er Samfundet. Man taler om Forbrugerne. Ja, men Arbejdere og Arbejdsgivere er netop ogsaa Forbrugerne. Naar man tager Arbejdere og Arbejdsgivere i Danmark, har man, stort set, det danske Samfund; saa er der en Embedsmandsgruppe, men dens Vilkaar fastsættes ikke ud fra en højere Videnskab, men ud fra det Lønniveau, som er skabt i det private Erhvervsliv. Paa den Maade ender vi med, at hele Befolkningen er Parthaver i de Lønkonflikter og de Interessekonflikter, som afgøres, naar Forholdet mellem Arbejdere og Arbejdsgivere afgøres, og det er derfor efter min Opfattelse ganske overordentlig vanskeligt at indlade sig paa Lovgivning om Forholdet imellem Arbejdere og Arbejdsgivere, hvor man gaar imod den Retsopfattelse, som disse Grupper har.

Ved al Lovgivning maa det være saa-

ledes, at Rigsdagens Opgave er at give Udtryk gennem Love for den Retsopfattelse, der hersker i Befolkningen. Man kan i Virkeligheden ikke paatvinge Befolkningen Love, der er mod dens Retsopfattelse, og der maa derfor, naar det er en Kendsgerning, at baade Arbejdere og Arbejdsgivere er mod tvungen Voldgift, anvendes den allerstørste Forsigtighed, naar man skal til at lovgive paa disse Omraader.

Det maa dog efter min Opfattelse stærkt slaas fast, at naar det er saadan, at handlende og Producenter heller ikke anerkender, at Staten i og for sig har Ret til at bestemme deres Priser og Erhvervsforhold, men Staten alligevel gør det ud fra en Nødssituation, som er skabt under Krig, saa kan disse Grupper af Arbejdere og Arbejdsgivere, der i visse Tilfælde kommer i Konflikt, ikke have noget juridisk eller moralsk Krav paa en Særstilling, og naar der under de nu herskende Forhold, hvor bogstavelig intet er frit, opstaar Situationer, som det har stor samfundsmæssig Betydning at faa løst paa en fornuftig Maade, saa maa Staten gribe ind. Det er det, vi har oplevet Gang paa Gang, at den gør, og saa kan der ikke være noget forkert i, at man i Tide overvejer det, saa at man ikke netop skal gøre det i den Situation, hvor Sindene er mest i Oprør.

Men selv om man har en Ret, selv om man har Magt til at gennemføre den Ret, man har, skal man altid være meget forsigtig med at foretage saadanne Indgreb; for det er nu engang ikke nok at have Ret, det skal ogsaa være saaledes, at man, naar man bruger denne Ret, ikke i særlig Grad irriterer, provokerer og skaber større Skel end højst nødvendigt. Og Mentaliteten blandt de danske Arbejdere er i Dag saaledes — om den er berettiget eller uberettiget, er i denne Sammenhæng ligegyldigt —, at de føler det som et stort Indgreb i deres Frihed, hvis man vil fastsætte Lønningerne gennem tvungen Voldgift. Der kan meget vel, hvis man ikke er meget forsigtig paa dette Omraade, slaas meget alvorlige Skaar i Sammenholdet i den danske Befolkning.

Jeg sagde før, at Arbejderne følte sig deres Frihed meget stærkt berøvet ved tvungen Voldgift, ved at Staten fastsætter Lønningerne. Der vil maaske være nogen, der siger, at Staten bestemmer jo ogsaa Embedsmændenes Lønninger, men de føler sig ikke derfor som ufrie Folk. Der er imidlertid den Forskel, at den Statstjenestemand, der ikke synes om de Vilkaar, man giver ved disse Lønninger, kan gaa ud i det private Erhvervsliv, men hvis Staten bestemmer baade Ar-